

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра психології (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМІК

Ю.А.Воробйов
(ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія впливу, успіху та ефективних комунікацій

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія, 27 Транспорт», 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: усі спеціальності за відповідними галузями знань

(код та найменування спеціальності)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020

Робоча програма психологія впливу, успіху та ефективних комунікацій
(назва дисципліни)
для студентів за спеціальностями за галузями знань 13 Механічна інженерія,
14 Електрична інженерія, 27 Транспорт», 25 Воєнні науки, національна безпека,
безпека державного кордону
освітньою програмою

«31» серпня 2020р., 13 с.

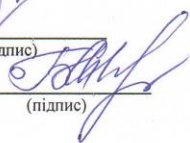
Розробники: Старовойт Т.П., доц. каф. 704.. к. психол. н
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Калайтан Н.Л., доц. каф. 704, к. психол. н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, наукова ступінь та вчене звання)

(підпис)

Бідюк І.А. доц. каф. 704.. к. психол. н , доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри психології
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 року

Завідувач кафедри к. психол. н., доц.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Ю.І.Гулий
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія, 27 Транспорт», 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону</u> _(шифр та найменування) Спеціальність <u>усі спеціальності за відповідними галузями знань</u> (код та найменування) Освітня програма <u>усі освітні програми за відповідними спеціальностями</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Цикл загальної підготовки за вибором
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 3		2020/2021
Індивідуальне завдання <u>немає</u> (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – денна – 90, заочна – 90.		<u>3-й</u>
		Лекції
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3. самостійної роботи студента – 2.		16 годин
	Практичні, семінарські	
	32 години	
	Лабораторні	
	<u>0</u> годин	
	Самостійна робота	
	<u>42</u> години	
	Вид контролю	
	<u>Модульний контроль, залік</u>	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 24/21

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія впливу, успіху та ефективних комунікацій» є формування компетенцій, що забезпечать засвоєння базових знань про психологічний вплив, успіх і ефективні комунікації і набуття відповідних компетенцій, що забезпечать формування соціально-відповідальної поведінки.

Завдання. Основні завдання вивчення дисципліни пов'язані з формуванням наступних загальних та професійних компетенцій:

1. уміння формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;
2. здатність емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості;
3. навички командної роботи у процесі вирішення завдань;
4. відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;
5. уміння ефективно самоорганізувати діяльність.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент повинен досягти таких результатів навчання:

А) Знання

1. Володіти базовими знаннями з психологія впливу, успіху та ефективних комунікацій та вміти їх реалізувати у навчально-професійній діяльності.
2. Уміти аналізувати конфліктні ситуації й знаходити конструктивні шляхи їх запобігання або вирішення.
3. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних джерел для вирішення практичних завдань із використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Б) Уміння

1. Здійснювати формулювання думки логічно, доступно, дискутувати.
2. Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.
3. Виявляти, ставити та вирішувати проблеми, що передбачає здатність до нестандартного розв'язання задач.

В) Комунікація

1. Працювати в команді, в групі, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

Г) Автономія та відповідальність:

1. Бути здатним до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства, самоосвіти і самовдосконалення, демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, соціологія.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія впливу.

Тема 1. Поняття і методи соціального впливу

Поняття соціального впливу та його різновиди. Методи соціально-психологічного впливу. Навіювання, зараження, наслідування та переконання. Складові ефективного переконання в процесі комунікації. Правило взаємного обміну. Феномен «ноги у дверях». Принцип «забов'язання та послідовність». Правило «соціального доказу». Принцип прихильності в процесі соціального впливу. Принцип авторитету як метод соціального впливу. Правило дефіциту як метод психологічного впливу. Взаємозв'язок поведінки та установчої системи особистості. Можливості зміни установок та переконань особистості в результаті соціального впливу.

Тема 2. Прикладні аспекти соціального впливу.

Міжособистісний вплив та його особливості. Методи міжособистісного впливу. Методи впливу на соціальні групи. Особливості управління натовпом. Методи психологічного впливу у релігійних сектах. Психологічні складові ефективного публічного виступу. Особливості соціального впливу за допомогою засобів масової комунікації. Поняття інформаційної війни. Методи інформаційного протиборства. Соціальні мережі як засіб самопрезентації та соціального впливу. Методи та способи захисту від соціального впливу.

Змістовий модуль 2. Психологія успіху.

Тема 2. Поняття успіху та мотиваційні чинники, які сприяють досягненню успіху

Концептуальні підходи до означення поняття «успіх». Психологія щастя, чинники щасливого життя за результатами психологічних досліджень. Суб'єктивне благополуччя та його компоненти. Поняття «мотивація» та «мотивація досягнення». Діяльність досягнення. Структурно-процесуальна теорія мотивації діяльності досягнення Т.О. Гордієвої. Складові мотиваційного процесу: ієрархія внутрішніх та зовнішніх мотивів діяльності; особливості постановки цілей; планування діяльності та самоконтроль (саморегуляція) її виконання; реагування на труднощі і невдачі; вияв завзятості і наполегливості при виконанні діяльності, спрямованої на досягнення поставлених цілей і намірів. Когнітивні предиктори мотивації досягнення.

Тема 4. Самооцінка особистості та її роль у досягненні успіху.

Означення поняття «Я-концепція», «Я-образ» та самооцінка. Джерела формування самооцінки. «Фундамент» самооцінки. Складові та функції Я-концепції. Рівні самооцінки. Правильність (адекватність) Я-концепції та самооцінки. Значення самооцінки для досягнення успіху. Навички та вміння, властиві людям з оптимальним самоприйняттям. Формування та підтримка Я-

концепції. Розвиток і підтримка самооцінки. Шість столпів самооцінки за Н. Бранденом.

Тема 5. Психологія подолання життєвих труднощів.

Складні життєві ситуації та їх подолання. Уявлення про стрес, фрустрацію, кризу. Концепція життєстійкості С. Мадді, компоненти життєстійкості та їх розвиток. Подолаюча поведінка (Coping behavior). Транзактна теорія стресу. Копінг-стратегії. Поняття про удачу. Відмінності «щасливчиків» від «невдах» за Р. Вайзманом.

Тема 6. Психологія відпочинку

Психологічно правильно організований режим праці / відпочинку. Трудоголізм та діагностичні ознаки трудоголізму. Види трудоголізму. Динаміка розвитку трудоголізму. Відпочинок та види відпочинку. Прокрастинація: означення, види, причини, подолання.

Змістовний модуль 3. Психологія ефективних комунікацій.

Тема 6. Загальна характеристика комунікації

Означення поняття. Процес комунікації. Моделі процесу комунікації. Функції комунікації. Умови комунікації. Принципи комунікації. Комунікативна компетентність та її розвиток. Сприйняття себе та інших в процесі комунікації. Удосконалення соціального сприйняття. Вербальна та невербальна комунікація. Природа мови. Використання мови. Мова і значення: денотація; конотація. Культурні особливості, які впливають на значення. Як говорити ясніше: специфічність, конкретність і точність у використанні мови; розвиток здатності говорити ясніше. Культурні та гендерні відмінності у вербальній комунікації. Як говорити доречно. Сутність невербального спілкування. Системи невербальної комунікації. Відмінність вербальної та невербальної комунікації. Правила декодування невербальної поведінки людини. Розпізнавання брехні.

Тема 7. Особливості міжособистісного спілкування та спілкування в групі

Ведення бесіди та вміння слухати. Саморозкриття і зворотній зв'язок. Характеристика бесіди. Типи і структури бесіди. Правила бесіди. Навички ефективної бесіди. Навички ефективного спілкування через засоби електронного зв'язку. Спілкування і взаємовідносини. Спілкування у групі. Ролі і лідерство в групах. Типи взаємовідносин. Спілкування на різних стадіях взаємовідносин. Роль електронної комунікації в побудові взаємовідносин. Теорії взаємовідносин. Конфлікти. Стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях. Навички спілкування для вирішення конфліктів через співпрацю. Характеристики ефективної робочої групи. Стадії розвитку групи. Рішення проблем в групах. Сили, що перешкоджають ефективному прийняттю рішень. Групові ролі. Відповідальність учасників на групових зборах. Лідерство:

функції лідерства, типи лідерів, неформальне лідерство, гендерні відмінності у лідерстві. Проведення зборів. Оцінка ефективності групи. Інтерв'ювання. Навички міжособистісного спілкування при проходженні співбесіди.

Тема 8. Складові ефективного публічного виступу

Визначення мети публічного виступу. Оцінка аудиторії. Способи збору інформації. Використання даних для прогнозу реакції слухачів. Визначення мети промови. Збір інформації та організація матеріалу публічного виступу. Розвиток критичного ставлення до інформації. Планування основної частини промови. Розробка вступу. Планування завершення промови. Складання плану промови. Вербальна і візуальна адаптація до аудиторії: досягнення взаєморозуміння з аудиторією. Залучення і підтримання інтересу аудиторії. Адаптація до рівня розуміння аудиторії. Формування позитивного ставлення до вас як до оратора. Тренування промови. Інформуючий та переконуючий виступ: вербальні та невербальні компоненти репетиції промови. Оволодіння розмовним стилем. Репетиція. Подолання знервованості. Критерії оцінки промови. Принципи переконуючої промови. Методи переконання. Критерії оцінки переконуючого виступу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Психологія впливу						
Тема 1. Поняття і методи соціального впливу	10	2	4	–	–	4
Тема 2. Прикладні аспекти соціального впливу	18	4	6	–	–	8
Разом за змістовим модулем 1	28	6	10	–	–	12
Змістовний модуль 2. Психологія успіху						
Тема 3. Поняття успіху та мотиваційні чинники, які сприяють досягненню успіху	12	2	4	–	–	6
Тема 4. Самооцінка особистості та її роль у досягненні успіху	10	2	2	–	–	6
Тема 5. Психологія подолання життєвих труднощів	9	1	2	–	–	6
Тема 6. Психологія відпочинку	5	1	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 2	36	6	10	–	–	20
Змістовний модуль 3. Психологія ефективних комунікацій						
Тема 7. Загальна характеристика комунікації	10	2	4	–	–	4
Тема 8. Особливості міжособистісного спілкування та спілкування в групі	9	1	4	–	–	4

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 9. Складові ефективного публічного виступу	7	1	4	–	–	2
Разом за змістовим модулем 3	26	4	12			10
Усього годин	90	16	32	–	–	42

5. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1.	Тема 1. Поняття і методи соціального впливу	4
2.	Тема 2. Прикладні аспекти соціального впливу	4
3.	Тема 3. Поняття успіху та мотиваційні чинники, які сприяють досягненню успіху	4
4.	Тема 4. Самооцінка особистості та її роль у досягненні успіху	2
5.	Тема 5. Психологія подолання життєвих труднощів	2
6.	Тема 6. Психологія відпочинку	2
7.	Тема 7. Загальна характеристика комунікації	4
8.	Тема 8. Особливості міжособистісного спілкування та спілкування в групі	4
9.	Тема 9. Складові ефективного публічного виступу	4
	Разом	28

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1.	Тема 1. Поняття і методи соціального впливу	4
2.	Тема 2. Прикладні аспекти соціального впливу	8
3.	Тема 3. Поняття успіху та мотиваційні чинники, які сприяють досягненню успіху	6
4.	Тема 4. Самооцінка особистості та її роль у досягненні успіху	6

5.	Тема 5. Психологія подолання життєвих труднощів	6
6.	Тема 6. Психологія відпочинку	2
7.	Тема 7. Загальна характеристика комунікації	4
8.	Тема 8. Особливості міжособистісного спілкування та спілкування в групі	4
9.	Тема 9. Складові ефективного публічного виступу	2
	Разом	42

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

10. Методи навчання

Програмою передбачено наступні методи навчання:

1) *лекції*, спрямовані на отримання теоретичних знань за тематикою курсу;
 2) *семінарські, практичні заняття* включають проведення контролю знань, вмінь, розв'язання контрольних завдань, їх перевірку та оцінювання. Активність студента на семінарських, практичних заняттях враховується при визначенні підсумкової оцінки з психології впливу, успіху та ефективних комунікацій;

2) *самостійна робота*, яка передбачає вивчення теоретичних положень з психології впливу, успіху та ефективних комунікацій, підготовку студентів до практичних занять протягом семестру.

3) *консультація* – форма індивідуальної роботи студента із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення теоретичного матеріалу та самостійної роботи, або за наявності бажання студента отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни;

4) *контрольна робота* – виконується письмово та є відповіддю на запитання, які стосуються тем, що розглядалися у відповідному змістовому модулі.

11. Методи контролю

Поточний контроль в межах відповідного модулю включає в себе якісне та своєчасно здане на перевірку викладачу письмову частину завдання, що винесене на семінарське заняття; участь студента в обговорюванні питань на лекційних та семінарських заняттях.

Модульна контрольна робота проводиться по завершенню вивчення теоретичного матеріалу навчального курсу. Модульна контрольна робота - це відповідь на питання, які демонструють уміння студента використовувати теоретичні положення в практичній площині.

Семестровий підсумковий контроль. Студент допускається до семестрового контролю з навчальної дисципліни, якщо він виконав умови

допуску, визначені даною робочою навчальною програмою. Семестровий підсумковий контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі заліку.

Залік проводиться у письмовій формі. Склад білету - 3 теоретичні питання з тематики змістових модулів; практичне завдання, яке дозволяє оцінити здібності застосовувати набуті теоретичні знання при вирішенні практичних задач.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0	3	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 2	5	0... 25
Модульний контроль	0...10	1	0 ...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0	3	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 2	5	0.... 25
Модульний контроль	0...5	1	0... 5
Змістовний модуль 3			
Робота на лекціях	0.	2	0 ... 0
Робота на семінарських заняттях	0 7	6	0 ... 30
Модульний контроль	0...5	1	0... 5
Усього за семестр			0...100

Залік, проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для до заліку складається з 3 завдань: 2 теоретичні питання (по 30 бал. кожне), 1 практичне завдання – 40 бал.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки

1. Поняття і методи соціального впливу.
2. Прикладні аспекти соціального впливу
3. Поняття успіху та мотиваційні чинники, які сприяють досягненню успіху.
4. Означення поняття «Я-концепція», «Я-образ» та самооцінка та її роль у досягненні успіху.
5. Складні життєві ситуації та їх подолання.
6. Психологічно правильно організований режим праці / відпочинку.

7. Загальна характеристика комунікації.
8. Особливості міжособистісного спілкування та спілкування в групі.
9. Складові ефективного публічного виступу.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

1. Здійснювати психологічний аналіз поведінки і діяльності людини.
2. Розуміти і розрізняти методи соціально-психологічного впливу.
3. Використовувати принципи впливу у практичній діяльності.
4. Захищатися від соціального впливу.
5. Розуміти свою мотивацію та мотивувати себе.
6. Використовувати навички та вміння, властиві людям з оптимальним самоприйняттям.
7. Більш конструктивно долати складні життєві ситуації.
8. Більш конструктивно організовувати режим праці / відпочинку.
9. Говорити більш ясно та доречно.
10. Вміти слухати та задавати запитання.
11. Готувати публічний виступ.

12.3. Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Своєчасно захистити всі домашні завдання (допущені помилки не носять принципового характеру). При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 50 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти за зразком наводити приклади втілення теоретичних психологічних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти за допомогою викладача (додаткові запитання, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) розв'язувати задачі прикладного характеру.

Добре (75-89). Своєчасно захистити всі домашні завдання без принципових помилок. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Вміти пояснювати зміст основних психологічних понять навчальної дисципліни. Вміти логічно, обґрунтовано пояснювати наявність зв'язку між ними (припустимі несуттєві помилки, які виправляються через додаткові уточнення з боку викладача). Вміти самостійно наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти без суттєвої допомоги викладача розв'язувати задачі прикладного характеру.

Відмінно (90-100). Своєчасно захистити всі домашні завдання без жодної помилки. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 95 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти самостійно його застосовувати його при розв'язанні практичних завдань.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Психологія впливу, успіху і ефективних комунікацій [Електронний ресурс]: навч. посіб. / М. Є. Жидко, Н. Л. Калайтан, Ю. І. Гулий, О. Д. Научитель, Т. П. Старовойт. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2018. – 108 с.
http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Zhydko_Psyhologiya_Vplyvy.pdf
2. НМК з дисципліни:
 - Робоча програма
 - Плани семінарських занять з дисципліни «Психологія впливу, успіху та ефективних комунікацій» та методичні вказівки щодо самостійної підготовки до них;
 - Підручники, навчальні посібники;
 - Питання до контрольних заходів;
 - Індивідуальне завдання;
 - Каталоги інформаційних ресурсів

14. Рекомендована література

Базова

1. Вердербер Р. Психология общения / Р. Вердербер, К. Вердербер. – СПб.: ПРАЙМ ЕВРОЗНАК, 2003. – 320 с.
2. Психологія впливу, успіху і ефективних комунікацій [Електронний ресурс]: навч. посіб. / М. Є. Жидко, Н. Л. Калайтан, Ю. І. Гулий, О. Д. Научитель, Т. П. Старовойт. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2018. – 108 с.

Допоміжна

1. Бранден Н. Шесть столпов самооценки / Н. Бранден. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2018. – 720 с.
2. Винч Г. Первая психологическая помощь / Г. Винч. – М.: «Попурри», 2014. – 280 с.
3. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.

4. Смит Дж. Псевдонаука и паранормальные явления. Критический взгляд / Дж. Смит. – М.: Альпина Паблишер, 2011. – 566 с.
5. Хок Р. Роджер 40 исследований, которые потрясли психологию. Секреты выдающихся экспериментов / Роджер Р.Хок. – СПб.: «прайм-ЕВРОЗНАК», – 2003. – 416 с.
6. Чалдини Р. Психология влияния: пер. с англ. / Р. Чалдини. – 4-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2001. - 288 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Блог видавництва «Манн, Иванов и Фербер – МИФ» <https://blog.mann-ivanov-ferber.ru/>
2. Документальний фільм «Зомбі-2. Промивка мізків» <https://youtu.be/hDkD1QbHrOQ>
3. Науково-популярний фільм «Я та інші» https://youtu.be/_LYe58b-3NM
4. Приватний некомерційний фонд TED <https://www.ted.com>
5. Проект «Жити цікаво!» <https://interesno.co>